

บริบททางสถาปัตยกรรมของรูปด้านหน้าอาคารชุดในการสร้างภูมิทัศน์เมืองกรุงเทพมหานคร

มนต์ธัช มะกล้าทอง^{1*}

¹วิทยาลัยพัฒนามหานคร มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

รับบทความ : 6 ตุลาคม 2568 แก้ไขบทความ : 26 พฤศจิกายน 2568 ตอบรับบทความ : 18 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บริบททางสถาปัตยกรรมของรูปด้านอาคารชุดต่อการสร้างภูมิทัศน์เมืองกรุงเทพมหานคร โดยครอบคลุมประเด็นด้านปัจจัยทางสถาปัตยกรรมที่ส่งผลต่อภูมิทัศน์และความงามของเมือง ภายใต้กรอบแนวคิดภูมิทัศน์เมืองและการรับรู้สุนทรียศาสตร์เมืองในประเด็นความสัมพันธ์ในระดับภายในเมือง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ที่เน้นการวิเคราะห์ภูมิทัศน์เมืองผ่านการสำรวจ สังเกต และถ่ายภาพอาคารชุดในกรุงเทพมหานคร และนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ของรูปด้านหน้าอาคารชุดกับการสร้างภูมิทัศน์เมืองในพื้นที่ศึกษา 6 ย่าน ได้แก่ หลังสวน สาทร อารีย์ ทองหล่อ เตาปูน และอ่อนนุช ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจจัยทางสถาปัตยกรรมของรูปด้านอาคารชุดที่ส่งผลต่อการสร้างภูมิทัศน์เมืองประกอบด้วยวัสดุที่ใช้ ได้แก่ โทสนีและวัสดุพัฒนาจากรูปด้านหน้าของอาคารชุดซึ่งแบ่งตามประเภทขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม ขนาดสัดส่วน ได้แก่ จำนวนหน่วยพักอาศัยและจำนวนชั้น และเส้นรอบรูปขององค์ประกอบทางกายภาพซึ่งในกรณีนี้คือ รูปแบบสถาปัตยกรรมและระยะห่างจากถนนหลักซึ่งแสดงให้เห็นรูปทรงตามแต่ละสไตล์และระยะห่างที่ก่อให้เกิดช่องว่างในพื้นที่เมือง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้สร้างภูมิทัศน์เฉพาะของแต่ละย่าน (2) ภูมิทัศน์ในเขตใจกลางเมืองและเขตเมืองชั้นกลางมีความคล้ายคลึงกันเนื่องจากการเติบโตของเมืองจากศูนย์กลางออกสู่ขอบนอกของเมืองส่งผลให้คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารชุดในสองเขตมีความหลากหลายของรูปแบบเช่นเดียวกัน ในขณะที่เขตชานเมืองเติบโตตามแนวเส้นทางการคมนาคมในช่วงหลังปี พ.ศ. 2553 ทำให้คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารชุดในเขตชานเมืองเป็นอาคารสูงขนาดใหญ่ในรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และอนาคต ในการสร้างภูมิทัศน์เมืองและการรับรู้คุณค่าทางสุนทรียภาพเกิดขึ้นเนื่องจากเมืองเป็นที่ยอมรับของพื้นที่ใช้งานอันหลากหลาย ซึ่งต่างก็มีคุณค่าสุนทรียภาพเฉพาะตัว และสร้างลักษณะเฉพาะของภูมิทัศน์เมืองในแต่ละย่านขึ้น ซึ่งสัมพันธ์กับวิธีการออกแบบเมืองและที่อยู่อาศัยเพื่อสร้างระเบียบให้กับสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดประสบการณ์สุนทรีย์เชิงรูปทรงแก่ผู้พบเห็น

คำสำคัญ : คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรม รูปด้านหน้าอาคารชุด ภูมิทัศน์เมือง สุนทรียศาสตร์เมือง

*อีเมล : menne.mag@gmail.com (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

Architectural Contexts of Condominium Façade in Creating Bangkok Townscape

Montouch Maglumtong¹

¹Institute of Metropolitan Development, Navamindradhiraj University

Received: October 6, 2025

Revised: November 26, 2025

Accepted: December 18, 2025

Abstract

This article aims to analyze the architectural contexts of condominium façade in the creation of the townscape of Bangkok. This paper covers architectural factors that influence the landscape and beauty of the city under the framework of townscape and the perceptions of urban aesthetics in the issue of relationships at the urban level. This research is an empirical study focusing on the analysis of the townscape through surveys, observations, and photographs of condominiums in Bangkok, which were then statistically analyzed to find the relationship between condominium façades and the creation of townscape in six study areas: Lang Suan, Sathorn, Ari, Thonglor, Taopoon, and Onnut. The results revealed that (1) architectural factors of condominium façades that affect the creation of townscape include materials and color tones of the condominium façades classified by types of architectural elements; the proportions, which are the number of residential units and the number of floors; and the perimeters of physical elements, in this case, architectural styles and distance from main streets, which indicate the shapes of each style and the spaces in the urban area. These factors create the landscapes specific to each area; and (2) townscapes in the city center and inner suburb are similar due to the expansion of the city from the center to the periphery, resulting in a diversity of architectural characteristics of condominium buildings in the two areas. As suburban areas have grown along transportation lines since the 2010s, the architectural characteristics of suburban condominiums have been large-scale modern and futuristic high-rise buildings. This has resulted in the creation of townscapes and the perceptions of urban aesthetics because cities are a collection of diverse spaces, each with its own aesthetic value. These aesthetic values have created the characteristics of each neighborhood's townscape, which are related to the way cities and housing are designed to create order in the environment, stimulating a figurative aesthetic experience for the citizen.

Keywords: architectural features, condominium façade, townscape, urban aesthetics

*E-mail: menne.mag@gmail.com (Corresponding Author)

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภูมิทัศน์เมือง คือ ภาพรวมของเมืองซึ่งเกิดจากองค์ประกอบทางกายภาพต่างๆ ซึ่งปรากฏแก่สายตา และก่อให้เกิดผลทางอารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้รับรู้ (Ashihara, 1983; Sternberg, 1991; Albertsen, 1999) ประกอบด้วย (1) สถาปัตยกรรม (2) ทัศนียภาพ (3) ภูมิสถาปัตยกรรม และ (4) ป่าไม้ธรรมชาติ ที่ส่งผลต่อการรับรู้ภูมิทัศน์ของเมืองแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ขณะที่ผู้รับรู้อยู่กับที่ และขณะที่ผู้รับรู้เคลื่อนที่ (Ashihara, 1983) ซึ่งผลการรับรู้ซึ่งองค์ประกอบเมืองในแต่ละช่วงจะก่อให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ที่ต่างกันไป และเมื่อนำภาพของเมืองทั้งหมดมาลำดับต่อเนื่องกันก็จะเกิดเป็นภาพเมืองในจินตนาการของผู้รับรู้ได้ (Albertsen, 1999) เกิดเป็นความสุนทรีย์ของเมืองที่เป็นมุมมองของศิลปะและสถาปัตยกรรม (Böhme, 2017) รวมทั้งในกรุงเทพมหานครเองก็มีความสุนทรีย์ของเมืองที่ผสมผสานองค์ประกอบสถาปัตยกรรมไทยเข้ากับอิทธิพลสมัยใหม่ (Maglumtong & Fukushima, 2023) ทำให้เกิดภูมิทัศน์เมืองที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แสดงให้เห็นผ่านอาคารหลากหลายรวมถึงอาคารประเภทที่อยู่อาศัย

อาคารชุดในกรุงเทพมหานครมีจำนวนเพิ่มมากกว่าที่อยู่อาศัยในแนวราบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 มีการกระจายตัวตามแนวเส้นทางการพัฒนาของระบบถนนและระบบขนส่งมวลชน (กฤษณทิพย์ พานิชภัคดี และ มนต์ธัช มะกล้าทอง, 2568) โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ตลอดแนวเส้นทางรถไฟฟ้าและรถไฟฟ้าใต้ดินเนื่องจากเป็นเส้นทางสัญจรสำคัญที่ผ่านย่านที่อยู่อาศัย และย่านศูนย์กลางธุรกิจของเมือง (อิทธิกฤต ธนกิจสมบัติ และ บัณฑิต จุลาสัย, 2562) โดยในปี พ.ศ. 2567 พบการกระจุกตัวของอาคารชุดสร้างใหม่บริเวณโดยรอบสถานีรถไฟฟ้าเป็นจำนวนมาก โดยการกระจายตัวของอาคารชุดส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตกรุงเทพชั้นในและชั้นกลางที่สามารถเดินทางเข้าสู่ศูนย์กลางเมืองได้สะดวกด้วยระบบขนส่งมวลชนทางราง (มนต์ธัช มะกล้าทอง และคณะ, 2567) และจากการกระจายตัวของอาคารชุดนี้เองที่ได้สร้างภูมิทัศน์เมืองให้กับกรุงเทพมหานครผ่านรูปแบบสถาปัตยกรรม ผนังภายนอก และวัสดุปิดผนังอาคาร ที่ส่งผลให้ผู้คนที่สัญจรผ่านได้รับรู้ถึงบรรยากาศเฉพาะของเมืองและย่านต่าง ๆ จากประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างภูมิทัศน์เมืองและการพัฒนาอาคารชุดจึงนำไปสู่คำถามในงานวิจัย คือ รูปด้านหน้าของอาคารชุดมีผลต่อการสร้างภูมิทัศน์เมืองกรุงเทพมหานครอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์บริบททางสถาปัตยกรรมของรูปด้านอาคารชุดต่อการสร้างภูมิทัศน์เมืองกรุงเทพมหานคร ว่าประกอบไปด้วยองค์ประกอบในด้านใดบ้าง และมีผลต่อการสร้างภูมิทัศน์เมืองอย่างไร

กรอบแนวคิด

แนวคิดหลักที่ใช้ในการศึกษาบริบททางสถาปัตยกรรมของรูปด้านอาคารชุดในการสร้างภูมิทัศน์เมืองกรุงเทพมหานคร ได้แก่ แนวคิดภูมิทัศน์เมือง (townscape) หมายถึง ภาพรวมของเมืองซึ่งเกิดจากองค์ประกอบทางกายภาพของอาคารที่ก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้รับรู้ โดยองค์ประกอบและคุณลักษณะของภูมิทัศน์เมืองถูกกำหนดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างถนน กลุ่มอาคาร และพื้นที่ว่างภายในเมือง ซึ่งปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อภูมิทัศน์เมืองที่รับรู้ผ่านอาคารนั้น ได้แก่ วัสดุที่ใช้ในรูปด้านหน้าของอาคาร (materials) ขนาดสัดส่วน (proportions) และเส้นรอบรูป (profiles) ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม (Ashihara, 1983)

แนวคิดต่อมาคือแนวคิดการรับรู้สุนทรียศาสตร์เมือง (perceptions of urban aesthetics) ซึ่งเป็นการศึกษาเมืองจากมุมมองความงามทางศิลปะและสถาปัตยกรรมที่ครอบคลุมการรวมตัวของโครงสร้างเมือง

(Sternberg, 1991; Böhme, 2017) โดยจำแนกการรับรู้ความสุนทรีย์ของเมืองออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ (1) ความสัมพันธ์ในระดับเมืองกับธรรมชาติ (2) ความสัมพันธ์ในระดับภายในเมือง และ (3) วิธีประจำวันของคนในเมือง (Böhme, 2017) ซึ่งในการศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ทางสถาปัตยกรรมจากองค์ประกอบแต่ละส่วนของเมือง (ภาพที่ 2) โดยเน้นไปที่กลุ่มอาคารชุดผ่านรูปร่าง ขนาด และความหนาแน่นที่แสดงออกในรูปลักษณะอาคาร ได้แก่ รูปแบบสถาปัตยกรรมทั้งแบบสมัยใหม่ (modern) ที่เน้นสีขาว ความเรียบง่าย และไม่มีการตกแต่ง แบบหลังสมัยใหม่ (postmodern) ที่มีการประดับตกแต่งด้วยองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและใช้สีที่หลากหลาย แบบร่วมสมัย (contemporary) มีรูปทรงเรียบง่ายใช้วัสดุที่หลากหลายแต่ประณีตรวมถึงคำนึงถึงความยั่งยืน และแบบอนาคต (futuristic) มีการใช้เส้นโค้งสร้างความรู้สึกโอบอ้อมเกี่ยวกับการใช้กระจกและโลหะเป็นวัสดุหลัก (มนต์รัช มะกล้าทอง และคณะ, 2567) ความสูง ขนาด วัสดุที่ใช้ สี และระยะจากถนนหลักที่ก่อให้เกิดการรับรู้ภูมิทัศน์เมือง (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 รูปลักษณะอาคารชุดที่ใช้ในการวิเคราะห์ภูมิทัศน์เมือง
ที่มา: ผู้เขียน

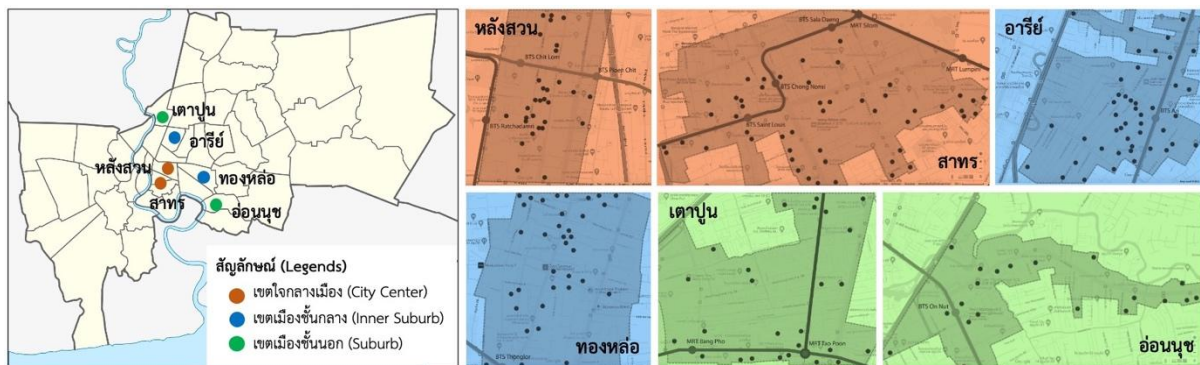
รูปแบบอาคารชุดในอดีตในพื้นที่ศึกษามีลักษณะค่อนข้างเด่นชัดตามแนวทางการพัฒนาเมืองในอดีตช่วง พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา โดยในเขตใจกลางเมือง (ย่านหลังสวนและย่านสาทร) และเขตเมืองชั้นกลาง (ย่านอารีย์และย่านทองหล่อ) มีรูปแบบสถาปัตยกรรมรูปด้านอาคารชุดประเภทสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ในสัดส่วนที่เกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนอาคารชุดในแต่ละย่าน ส่วนเขตเมืองชั้นนอก (ย่านเตาปูนและย่านอ่อนนุช) ภูมิทัศน์เมืองของย่านนี้มีอาคารชุดรูปแบบสมัยใหม่เป็นหลัก

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการศึกษา

การดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ที่เน้นการวิเคราะห์ภูมิทัศน์เมืองที่เกิดจากบริบททางสถาปัตยกรรม รูปด้านหน้าอาคารชุดในกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการวิจัยประกอบด้วย (1) การทบทวนวรรณกรรมด้านสุนทรียศาสตร์เมืองและรูปแบบของสถาปัตยกรรมอาคารชุด (2) การสำรวจ สังเกต และถ่ายภาพอาคารชุดในกรุงเทพมหานครที่สร้างในช่วงปี พ.ศ. 2533 - 2563 และบันทึกในแผนที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลปีที่สร้าง จำนวนหน่วยพักอาศัย และระดับราคาเฉลี่ยจากเว็บไซต์ข้อมูลที่อยู่อาศัย ได้แก่ <https://www.hipflat.co.th> และ <https://propertyhub.in.th> ซึ่งมีการสอบถามข้อมูลระหว่างกันร่วมกับข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์ (REIC) (3) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การจำแนกข้อมูลด้วยตาราง และการหาค่าความสัมพันธ์ของข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ (SPSS) โดยแยกเป็น 6 ย่าน ที่มีจำนวนอาคารชุดกระจุกตัวหนาแน่น เพื่อเป็นตัวแทนแต่ละชั้นเขตเมือง ได้แก่ เมืองชั้นในประกอบด้วยหลังสวน (30 อาคาร) และสาทร (57 อาคาร) เมืองชั้นกลางประกอบด้วยอารีย์ (44 อาคาร) และทองหล่อ (43 อาคาร) เมืองชั้นนอกประกอบด้วยเตาปูน (28 อาคาร) และอ่อนนุช (26 อาคาร) เพื่อวิเคราะห์ภูมิทัศน์ของแต่ละย่านที่เกิดจากรูปด้านหน้าของอาคารชุด (ภาพที่ 3) และ (4) การสรุปและอภิปรายผลการศึกษา โดยอภิปรายร่วมกับแนวคิดการรับรู้ภูมิทัศน์เมืองและสุนทรียศาสตร์เมือง อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ประสบการณ์สุนทรียเชิงรูปทรงแก่ผู้พบเห็นเป็นการอนุมานจากตัวแปรกายภาพเท่านั้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการวิจัยในครั้งนี้

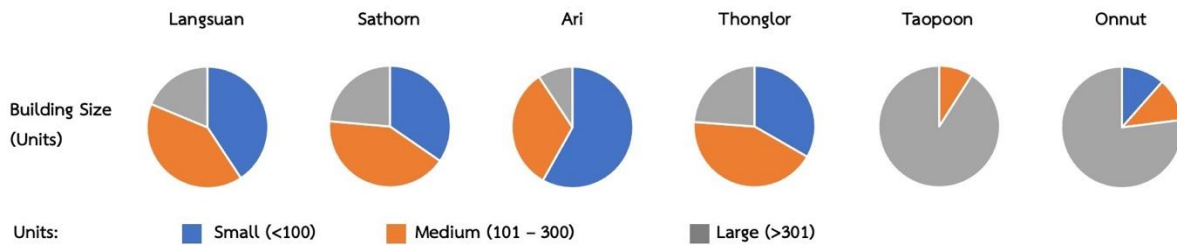
ภาพที่ 3 พื้นที่ศึกษา

ผลการวิจัย

ภูมิทัศน์เมืองกรุงเทพมหานครในระดับภายในเมืองของแต่ละพื้นที่ศึกษาทั้ง 6 ย่านประกอบไปด้วยองค์ประกอบของอาคารชุด (Ashihara, 1983; Böhme, 2017; มนต์ธัช มะกล้าทอง และคณะ, 2567) ได้แก่ ขนาดอาคารชุด (unit) ความสูงอาคารชุด (height) รูปแบบสถาปัตยกรรม (style) ระยะห่างจากถนนหลัก (distance from the main street) โทนสีอาคาร (color tone) และวัสดุปิดผนัง (finishing materials) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

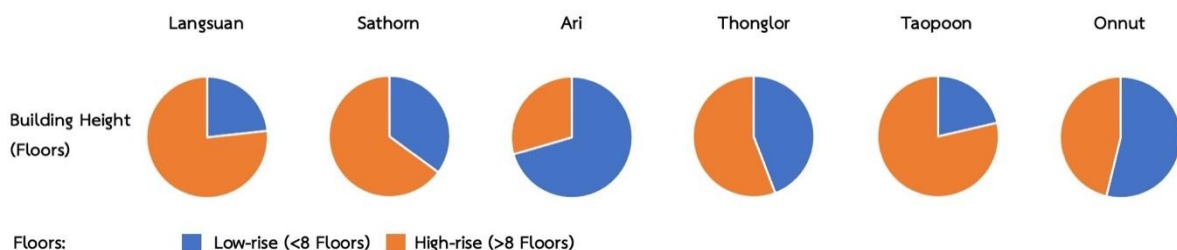
ขนาดอาคารชุดแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ อาคารชุดขนาดเล็ก มีจำนวนห้องชุดไม่เกิน 100 หน่วย อาคารชุดขนาดกลาง มีจำนวนห้องชุดตั้งแต่ 101 – 300 หน่วย และอาคารชุดขนาดใหญ่ มีจำนวนห้องชุดตั้งแต่ 301 ห้องขึ้นไป โดยผลการวิจัยพบว่าเขตใจกลางเมือง ได้แก่ ย่านหลังสวนและสาทรมีอาคารชุดขนาดกลางและเล็กเป็นหลัก (รวมกันประมาณร้อยละ 75 – 80) เช่นเดียวกับเขตเมืองชั้นกลาง ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาพื้นที่เขตเมืองมาตั้งแต่ พ.ศ. 2530 (มนต์ธัช มะกล้าทอง และคณะ, 2567) รวมทั้งการมีที่ดินที่จำกัดด้วย ในขณะที่เขตเมืองชั้นนอกมีอาคารชุดขนาดใหญ่เป็นส่วนมากทั้งในย่านเตาปูน (ร้อยละ 91.0) และย่าน

อ่อนนุช (ร้อยละ 77.0) เนื่องจากเป็นเขตชานเมืองทำให้มีพื้นที่รอการพัฒนาเป็นจำนวนมาก (ภาพที่ 4) เมื่อมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกเข้าไปจึงเกิดเป็นโครงการที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าเป็นจำนวนมาก (กฤษณทิตย พานิชภักดิ์ และมนต์ธัช มะกล้าทอง, 2568)

ภาพที่ 4 ขนาดอาคารชุดในแต่ละพื้นที่ศึกษา

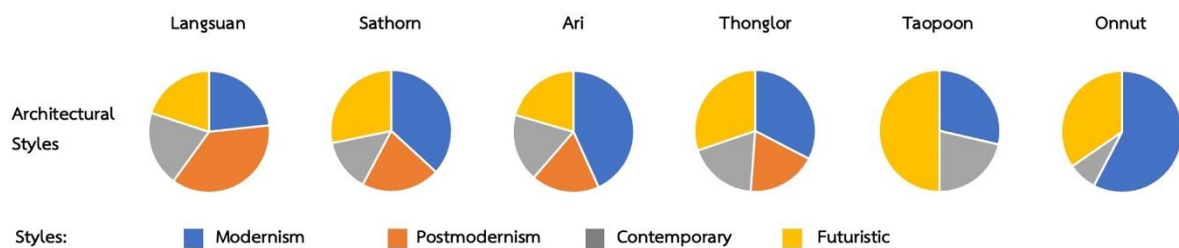
ความสูงอาคารชุดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ๆ ตามกฎหมาย ได้แก่ อาคารสูงไม่เกิน 8 ชั้น (low-rise building) และอาคารสูง (high-rise) ที่สูงเกิน 8 ชั้นขึ้นไป โดยผลการศึกษาพบว่าย่านที่มีอาคารชุดสูงไม่เกิน 8 ชั้นเป็นสัดส่วนมากที่สุด คือ ย่านอารีย์ซึ่งมีถึงร้อยละ 70.5 รองลงมา คือ ย่านอ่อนนุชที่ร้อยละ 53.8 ซึ่งมีความสัมพันธ์กับขนาดแปลงพื้นที่และขนาดถนนที่อาจทำให้อาคารไม่สามารถขึ้นสูงได้เท่าที่ควร ในขณะที่ย่านทองหล่อมีสัดส่วนของอาคารทั้งสองประเภทใกล้เคียงกัน คือ อาคารชุดสูงไม่เกิน 8 ชั้นร้อยละ 44.2 และอาคารสูงร้อยละ 55.8 ส่วนย่านที่มีอาคารสูงเป็นจำนวนมาก คือ เขตใจกลางเมือง ได้แก่ ย่านหลังสวน (อาคารสูงร้อยละ 76.7) และย่านหลังสวน (อาคารสูงร้อยละ 64.9) กับเขตชานเมืองสร้างใหม่อย่างย่านเตาปูนที่มีอาคารสูงถึงร้อยละ 78.6 (ภาพที่ 5) เนื่องจากอาคารทั้งหมดติดถนนหลัก มีขอบทางกว้าง ทำให้สามารถขึ้นอาคารสูงได้ตามกฎหมาย รวมทั้งยังเป็นเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีม่วงอีกด้วย

ภาพที่ 5 ความสูงอาคารชุดในแต่ละพื้นที่ศึกษา

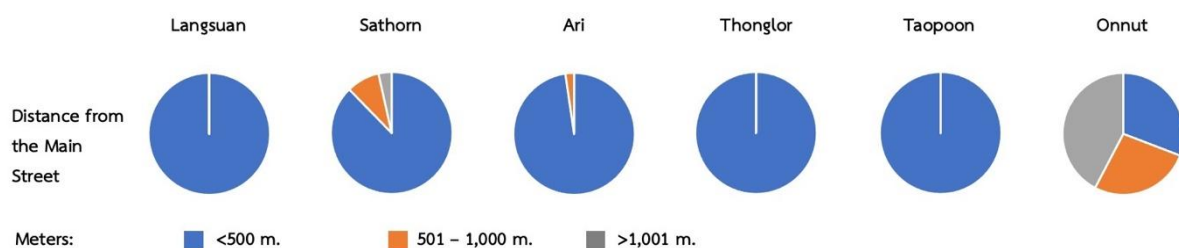
รูปแบบสถาปัตยกรรมหรือสไตล์ของการออกแบบอาคารชุดเป็นการสร้างเส้นกรอบในการรับรู้ภูมิทัศน์เมืองที่มีความหลากหลาย ในภาพรวมพบว่าสถาปัตยกรรมสมัยใหม่กับอนาคตมีสัดส่วนรวมมากกว่ารูปแบบอื่นๆ ในทุกย่าน ยกเว้นย่านหลังสวน โดยเขตที่มีอาคารชุดรูปแบบอนาคตมากที่สุด คือ ย่านเตาปูน (ร้อยละ 50.0) และย่านอ่อนนุช (ร้อยละ 34.6) ในขณะที่ย่านในเขตใจกลางเมืองและเขตเมืองชั้นกลางมีสัดส่วนของอาคารชุดรูปแบบอนาคตเฉลี่ยอยู่ที่ ร้อยละ 20 - 30 ซึ่งรูปแบบดังกล่าวในเขตเมืองชั้นนอกได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มในการออกแบบอาคารชุดหลังปี พ.ศ. 2553 ที่เน้นรูปแบบอนาคต สำหรับสถาปัตยกรรมรูปแบบสมัยใหม่พบได้ในอาคารชุดในย่านที่อยู่อาศัยเดิม เช่น ย่านอารีย์ (ร้อยละ 36.8) และย่านอ่อนนุช (ร้อยละ 57.7) ส่วนสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่สามารถพบได้ในเขตใจกลางเมืองและเขตเมืองชั้นกลาง โดยเฉพาะใน

ย่านหลังสวนซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 36.7 ในขณะที่อาคารชุดรูปแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัยสามารถพบได้ใน
ทุกๆ ย่าน เฉลี่ยราวร้อยละ 18-20 (ภาพที่ 6)

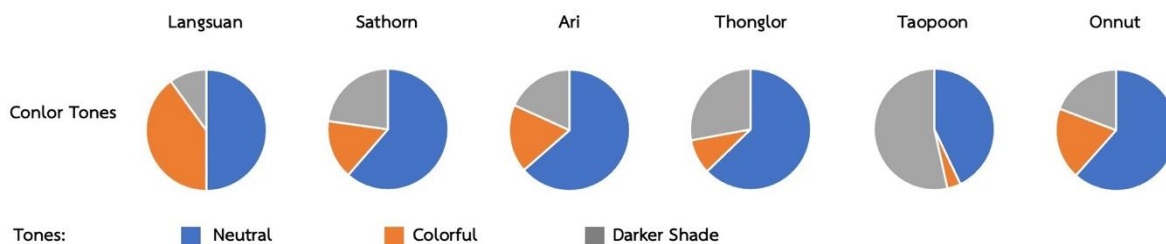
ภาพที่ 6 รูปแบบสถาปัตยกรรมอาคารชุดในแต่ละพื้นที่ศึกษา

ระยะห่างจากถนนหลักเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการออกแบบอาคารชุดว่าเป็นอาคารสูงได้หรือไม่ โดยผลการศึกษาพบว่าอาคารชุดส่วนใหญ่ติดถนนหลัก (ร้อยละ 100.0) ในย่านหลังสวน ทองหล่อ และเตาปูน รองลงมา คือ อาคารชุดในย่านอารีย์อยู่ติดกับถนนหลักร้อยละ 97.8 และอาคารชุดในย่านสาทรที่อยู่ติดถนนหลักร้อยละ 87.7 ในขณะที่ย่านอ่อนนุชมีอาคารชุดติดถนนหลักเพียงร้อยละ 30.8 แต่มีอาคารชุดที่อยู่ในซอยห่างจากถนนหลักสูงถึงร้อยละ 42.3 ซึ่งข้อมูลนี้สัมพันธ์กับความสูงของอาคารที่ย่านอ่อนนุชแม้จะเป็นเขตชานเมืองแต่กลับมีอาคารสูงเพียงร้อยละ 46.2 ต่างกับย่านเตาปูนที่เป็นเขตชานเมืองมีรถไฟฟ้าผ่านเช่นกันแต่มีสัดส่วนอาคารชุดประเภทอาคารสูงมากถึงร้อยละ 78.6 (ภาพที่ 7)

ภาพที่ 7 ระยะห่างของอาคารชุดจากถนนหลักในแต่ละพื้นที่ศึกษา

โทนสีอาคารแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ โทนสีธรรมชาติ (สีขาว สีงาช้าง สีเบจ และสีน้ำตาล) โทนสีสว่าง (สีแดงอ่อน สีส้มอ่อน สีเหลืองอ่อน สีเขียวอ่อน และสีฟ้าอ่อน) และโทนสีเข้ม (สีเทาเข้มและสีดำ) โดยส่วนใหญ่พบว่าโทนสีของรูปด้านหน้าอาคารชุดเป็นโทนสีธรรมชาติในย่านอารีย์ (ร้อยละ 63.6) ทองหล่อ (ร้อยละ 62.8) อ่อนนุช (ร้อยละ 61.5) และสาทร (ร้อยละ 61.4) รองลงมาคือโทนสีเข้มและโทนสีสว่างตามลำดับ ในขณะที่ย่านหลังสวนมีอาคารชุดโทนสีธรรมชาติครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.0) และมีอาคารชุดโทนสีสว่างค่อนข้างมาก (ร้อยละ 40.0) ส่วนย่านเตาปูนเป็นย่านเดียวที่มีอาคารสีโทนเข้มมากที่สุด คือ ร้อยละ 53.6 รองลงมา คือ อาคารชุดโทนสีธรรมชาติร้อยละ 42.9 (ภาพที่ 8) ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการออกแบบโครงการที่อยู่อาศัยหลังปี พ.ศ. 2553 ที่เน้นอาคารสีเข้มมากขึ้น

ภาพที่ 8 โทนสีอาคารชุดในแต่ละพื้นที่ศึกษา

ประเภทของวัสดุที่ใช้ในรูปด้านหน้าอาคารชุดประกอบไปด้วยกระเบื้อง (tile) กระຈก (glass) วัสดุประเภทโลหะหรืออลูมิเนียมคอมโพสิต (metal) ทาสีฉาบปูน (painted cement) และคอนกรีตเปลือย (raw concrete) โดยจำแนกตามองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมซึ่งประกอบไปด้วยเสา (column) ระเบียง (balcony) ผนังภายนอกห้อง (room exterior) ทางเข้าอาคาร (entrance hall) และการตกแต่งอื่น ๆ (decoration) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (ภาพที่ 9)

รูปลักษณะของเสาอาคารพบว่าโดยส่วนใหญ่เป็นพื้นฉาบปูนทาสีโดยเฉพาะในย่านอารีย์ (ร้อยละ 77.3) สาทร (ร้อยละ 73.7) อ่อนนุช (ร้อยละ 73.1) และทองหล่อ (ร้อยละ 67.4) ส่วนย่านเตาปูนมีการใช้อลูมิเนียมคอมโพสิตในการห่อหุ้มเสาอาคารไว้เพื่อให้ดูล้ำสมัย (ร้อยละ 78.6) เนื่องจากอาคารชุดในย่านนี้ส่วนใหญ่สร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา ซึ่งมีแนวโน้มในการออกแบบตกแต่งอาคารแบบอนาคตมากขึ้น ในขณะที่ย่านหลังสวนมีวัสดุผสมผสานกันทั้งฉาบปูนทาสี (ร้อยละ 46.7) อลูมิเนียมคอมโพสิต (ร้อยละ 33.3) ตลอดจนกระเบื้องประดับ (ร้อยละ 13.3) และคอนกรีตเปลือย (ร้อยละ 6.7) ซึ่งมีความหลากหลายมากกว่าย่านอื่น ๆ

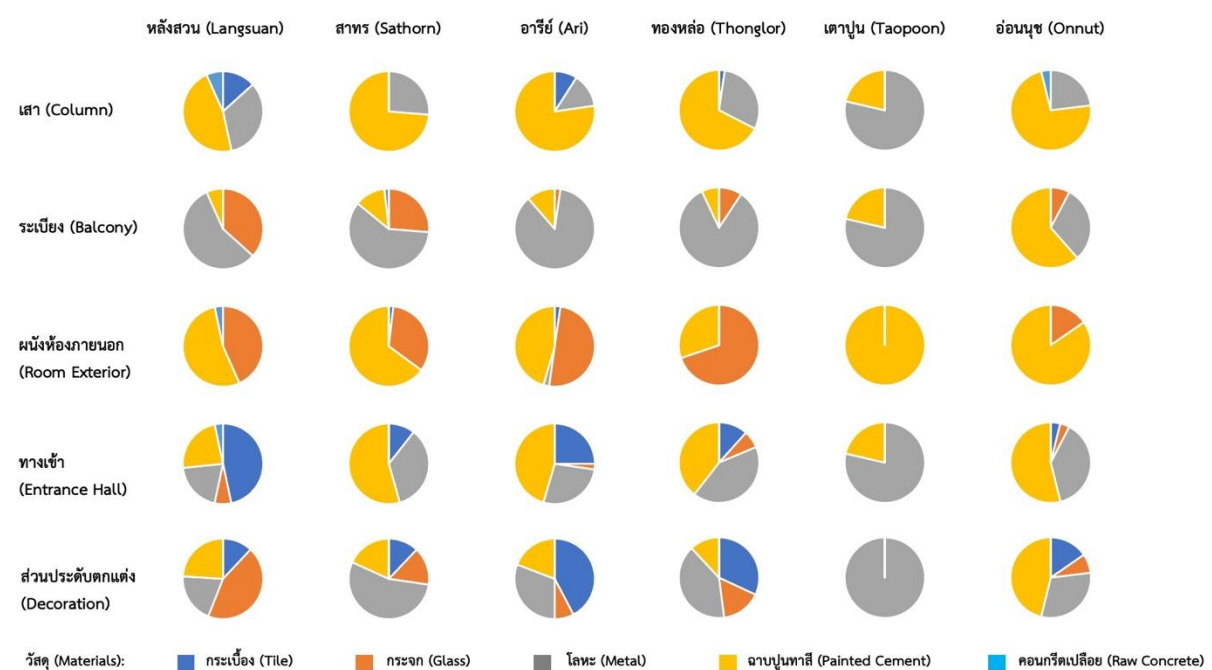
รูปลักษณะของระเบียงอาคารพบว่าโดยส่วนใหญ่เป็นวัสดุประเภทโลหะ อลูมิเนียมคอมโพสิต หรือวัสดุอื่น ๆ โดยเฉพาะในย่านอารีย์ (ร้อยละ 86.4) ทองหล่อ (ร้อยละ 83.7) เตาปูน (ร้อยละ 78.6) และสาทร (ร้อยละ 59.6) ในขณะที่ย่านหลังสวนมีการใช้ทั้งโลหะ (ร้อยละ 56.7) และกระຈกค่อนข้างมาก (ร้อยละ 36.7) เนื่องจากเป็นวัสดุที่มีราคาค่อนข้างสูงและทำให้องค์ประกอบของรูปด้านอาคารดูมีระดับราคาที่สูงขึ้นตามไปด้วย ส่วนระเบียงอาคารชุดในย่านอ่อนนุชเป็นพื้นฉาบปูนทาสีเป็นหลัก (ร้อยละ 61.5) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการควบคุมต้นทุนการก่อสร้างเนื่องจากเป็นวัสดุที่ประหยัดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างมากที่สุด

รูปลักษณะของผนังภายนอกพบว่าส่วนใหญ่เป็นพื้นฉาบปูนทาสีเป็นหลัก โดยเฉพาะในย่านเตาปูน (ร้อยละ 100.0) อ่อนนุช (ร้อยละ 84.6) และสาทร (ร้อยละ 64.9) ในขณะที่ย่านอารีย์และหลังสวนมีการใช้กระຈกเป็นผนังด้านนอกห้องพักค่อนข้างมาก (ร้อยละ 50.0 และ 43.3 ตามลำดับ) ในขณะที่ผนังห้องภายนอกของอาคารชุดในย่านทองหล้อมีการใช้กระຈกสูงถึงร้อยละ 69.8 และเนื่องจากกระຈกเป็นวัสดุที่มีต้นทุนค่าก่อสร้างและดูแลรักษาสูง ทำให้การใช้กระຈกในงานผนังภายนอกสะท้อนให้เห็นถึงระดับราคาห้องชุดในย่านทองหล่อที่สูงถึงตารางเมตรละหนึ่งล้านบาทอีกด้วย

รูปลักษณะของโถงทางเข้าอาคารพบว่ามีลักษณะผสมผสานค่อนข้างมาก เช่น ย่านหลังสวนที่มีการใช้กระเบื้องหินประดับตกแต่ง (ร้อยละ 46.7) พื้นฉาบปูนทาสี (ร้อยละ 23.3) อลูมิเนียมคอมโพสิต (ร้อยละ 20) ตลอดจนผนังกระຈก (ร้อยละ 6.7) และคอนกรีตเปลือย (ร้อยละ 6.7) เช่นเดียวกับย่านอารีย์ที่โถงทางเข้าอาคารมีการเลือกใช้วัสดุที่หลากหลาย ได้แก่ พื้นฉาบปูนทาสี (ร้อยละ 45.5) อลูมิเนียมคอมโพสิต

(ร้อยละ 27.3) และกระเบื้องหินประดับตกแต่ง (ร้อยละ 25.0) ในขณะที่ย่านเตาปูนมีการใช้อลูมิเนียมคอมโพสิตเป็นหลักในการประดับตกแต่งโครงสร้างอาคาร (ร้อยละ 78.6) เนื่องจากเป็นวัสดุที่แสดงถึงความเป็นอนาคตซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มและแนวคิดในการออกแบบโครงการอาคารชุดในช่วงหลังปี พ.ศ. 2553 (มนต์ รัช มะกล้าทอง และคณะ, 2567) รองลงมา คือ ย่านทองหล่อ (ร้อยละ 41.9) และย่านสาทร (ร้อยละ 35.1)

วัสดุในส่วนประดับตกแต่งอื่น ๆ ของรูปด้านหน้าอาคารชุดพบว่า อลูมิเนียมคอมโพสิต กระจก และกระเบื้องได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในแต่ละย่านแตกต่างกันออกไป โดยอลูมิเนียมคอมโพสิตได้รับความนิยมในย่านเตาปูนมากที่สุด (ร้อยละ 100.0) รองลงมา คือ ย่านสาทร (ร้อยละ 54.5) และทองหล่อ (ร้อยละ 38.5) ในขณะที่กระจกได้รับความนิยมในย่านหลังสวนมากที่สุด (ร้อยละ 44.0) ส่วนอาคารชุดที่มีการใช้กระเบื้องประดับตกแต่งอาคาร ได้แก่ ย่านอารีย์ (ร้อยละ 42.3) และย่านทองหล่อ (ร้อยละ 34.5) ส่วนย่านอ่อนนุชมีการใช้พื้นผิวฉาบปูนทาสีเป็นหลัก (ร้อยละ 46.2) และอลูมิเนียมคอมโพสิต (ร้อยละ 30.8)

หมายเหตุ: n = 228, ***: $p > 0.01$

ภาพที่ 9 วัสดุที่ใช้ในแต่ละองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของรูปด้านหน้าอาคารชุด

สรุปและอภิปรายผล

บริบทของสถาปัตยกรรมรูปด้านหน้าอาคารชุดต่อการสร้างภูมิทัศน์เมืองกรุงเทพมหานครจากทั้ง 6 ย่านที่ทำการสำรวจสรุปได้ดังนี้

ภูมิทัศน์เมืองของย่านหลังสวนมีลักษณะผสมผสานของโครงการอาคารชุดทั้งเก่าและใหม่ที่ตั้งอยู่ตลอดสองข้างทางของถนนหลังสวน มีขนาดอาคารชุดที่หลากหลายตั้งแต่โครงการขนาดเล็กไปจนถึงโครงการขนาดใหญ่เกิน 300 ยูนิต โดยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นอาคารสูงที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมหลากหลายทั้งสมัยใหม่ หลังสมัยใหม่ ร่วมสมัย ไปจนถึงอนาคต โดยโทนสีอาคารค่อนข้างใกล้เคียงกันระหว่างโทนสีธรรมชาติ และโทนสีสว่าง มีอาคารโทนสีเข้มเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในขณะที่วัสดุผนังอาคารมีความหลากหลายและ

หรรษา มีการใช้กระจก กระเบื้องหินประดับ อลูมิเนียมคอมโพสิต ตลอดจนคอนกรีตเปลือยในการสร้างความแตกต่างและโดดเด่นให้กับรูปด้านหน้าของอาคารชุด

ภูมิทัศน์เมืองของย่านสาทรมีลักษณะคล้ายกับย่านหลังสวนโดยมีการผสมผสานของโครงการอาคารชุดทั้งเก่าและใหม่ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาทรและถนนซอย มีขนาดอาคารชุดที่หลากหลายตั้งแต่โครงการขนาดเล็กไปจนถึงโครงการขนาดใหญ่เกิน 300 ยูนิตเช่นเดียวกัน โดยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นอาคารสูงที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมค่อนข้างทันสมัยใหม่ และอนาคต โดยโทนสีอาคารเน้นไปทางโทนสีธรรมชาติ และมีอาคารโทสีเข้มในปริมาณพอสมควร ในขณะที่วัสดุปิดผนังอาคารมีความหลากหลายและหรรษาเช่นเดียวกับย่านหลังสวน แต่จะเน้นไปทางการใช้กระจก และอลูมิเนียมคอมโพสิตในการประดับตกแต่งรูปด้านหน้าอาคารชุดมากกว่าวัสดุปิดผนังอื่น ๆ

ภูมิทัศน์เมืองของย่านอารีย์ซึ่งเป็นย่านที่อยู่อาศัยดั้งเดิมในอดีตทำให้ซอยอารีย์มีลักษณะอาคารชุดแตกต่างจากย่านอื่น ๆ กล่าวคือ อาคารชุดในซอยอารีย์เป็นโครงการขนาดเล็ก สูงไม่เกิน 8 ชั้น เป็นจำนวนมาก มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมเป็นแบบสมัยใหม่เป็นหลัก ในขณะที่รูปแบบอื่น ๆ มีลักษณะไปในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน อาคารชุดเกือบทั้งหมดอยู่ติดหรือใกล้กับถนนหลักในระยะ 500 เมตร ส่วนรูปด้านหน้าอาคารชุดมีการใช้โทนสีธรรมชาติเป็นหลัก ซึ่งเป็นผลมาจากการเลือกใช้วัสดุปิดผนังที่เน้นไปที่ผนังฉาบปูนทาสีหรือผนังกระจก ร่วมกับกระเบื้องเล็ก

ภูมิทัศน์เมืองของย่านทองหล่อมีลักษณะใกล้เคียงกับย่านสาทรแม้จะอยู่ในเขตเมืองชั้นกลางโดยอาคารชุดในย่านทองหล้อมีขนาดกลางไปจนถึงขนาดใหญ่ และเป็นอาคารสูงเกิน 8 ชั้นเกินกว่าครึ่งหนึ่งรูปแบบสถาปัตยกรรมอาคารชุดเน้นหนักไปที่สมัยใหม่หรืออนาคตเป็นหลัก เนื่องจากตบใจทยุโรปสไตล์ของกลุ่มลูกค้าวัยทำงานในย่านนี้ โดยโครงการเกือบทั้งหมดอยู่ติดถนนหลักทำให้ชั้นอาคารสูงได้มาก ด้านโทนสีอาคารมีการเลือกใช้โทนสีธรรมชาติและโทสีเข้มเป็นหลัก ในขณะที่วัสดุปิดผนังอาคารมีการใช้ผนังฉาบปูนทาสี กระจก และอลูมิเนียมคอมโพสิตเป็นหลัก แต่มีการประดับตกแต่งโถงทางเข้าและส่วนตกแต่งอื่น ๆ ด้วยวัสดุที่หลากหลายและหรรษา เช่น กระเบื้องหินคล้ายกับย่านหลังสวน

ภูมิทัศน์เมืองของย่านเตาปูนเป็นภูมิทัศน์เขตชานเมืองที่กำลังได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วตั้งแต่ พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา จากการเปิดใช้งานเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีม่วง ทำให้เกิดการพัฒนาคโครงการอาคารชุดจำนวนมากตลอดเส้นทาง โดยอาคารชุดเกือบทั้งหมดเป็นอาคารสูงขนาดใหญ่ตั้งอยู่ติดถนนเส้นหลัก กว่าครึ่งออกแบบและตกแต่งในสไตล์อนาคตซึ่งใช้โทสีเข้มเป็นหลัก แต่การกระจุกตัวของกลุ่มอาคารยังมีน้อยเมื่อเทียบกับเขตใจกลางเมืองทำให้ภูมิทัศน์ในย่านนี้มีลักษณะสลับกันระหว่างอาคารสูงขนาดใหญ่กับช่องว่างของอาคารเก่าในพื้นที่ที่รอการพัฒนา ในขณะที่วัสดุปิดผนังอาคารมีเพียงสองรูปแบบ คือ ผนังฉาบปูนทาสีบริเวณผนังภายนอกห้องชุด และอลูมิเนียมคอมโพสิตหรือวัสดุคล้ายโลหะอื่น ๆ ที่ใช้ในส่วนประดับตกแต่งภายนอกอาคารให้เป็นสไตล์อนาคต

ภูมิทัศน์เมืองของย่านอ่อนนุชเป็นเขตชานเมืองเช่นเดียวกับย่านเตาปูน และมีการพัฒนาตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าเช่นเดียวกัน แต่ภูมิทัศน์เมืองของย่านอ่อนนุชค่อนข้างแตกต่างจากย่านเตาปูน ถึงแม้ว่าอาคารชุดในย่านนี้จะเป็โครงการขนาดใหญ่เช่นเดียวกัน แต่กลับเป็นอาคารชุดสูงไม่เกิน 8 ชั้นเกินครึ่งหนึ่ง เนื่องจากที่ตั้งของโครงการอาคารชุดกว่าครึ่งหนึ่งอยู่ห่างจากถนนเส้นหลักเกิน 1 กิโลเมตร ส่งผลต่อกฎหมายที่ควบคุมรูปแบบและการก่อสร้างโครงการอาคารชุดเหล่านี้ทำให้ไม่สามารถขึ้นอาคารสูงได้ ด้านรูปแบบสถาปัตยกรรมมี

ความเป็นสมัยใหม่มากกว่าอนาคต ต่างจากย่านเตาปูนโดยสิ้นเชิง รวมทั้งยังมีการใช้โทนีส์ธรรมชาติเป็นหลัก ทำให้ภูมิทัศน์ของย่านอ่อนนุชไม่เป็นลักษณะสูงต่ำแบบย่านเตาปูน แต่มีลักษณะความสูงใกล้เคียงกันของอาคารมากกว่า

ตารางที่ 1 ภูมิทัศน์เมืองจากองค์ประกอบของรูปด้านหน้าอาคารชุดใน 6 ย่านกรณีศึกษา

ย่าน	หลังสวน (n= 30)	สาทร (n= 57)	อารีย์ (n= 44)	ทองหล่อ (n= 43)	เตาปูน (n= 28)	อ่อนนุช (n= 26)
ขนาด***						
<100	44.8%	34.6%	58.1%	33.3%	0.0%	11.5%
101-300	34.6%	41.8%	32.6%	42.9%	9.0%	11.5%
>301	20.6%	23.6%	9.3%	23.8%	91.0%	77.0%
ความสูง***						
Low-rise	23.3%	35.1%	70.5%	44.2%	21.4%	53.8%
High-rise	76.7%	64.9%	29.5%	55.8%	78.6%	46.2%
สไตล์***						
Modernism	23.3%	36.8%	43.2%	32.6%	28.6%	57.7%
Postmodernism	36.7%	21.0%	18.2%	18.6%	0.0%	0.0%
Contemporary	20.0%	14.0%	18.1%	18.6%	21.4%	7.7%
Futuristic	20.0%	28.2%	20.5%	30.2%	50.0%	34.6%
ระยะจากถนน***						
0-500	100.0%	87.7%	97.8%	100.0%	100.0%	30.8%
501-1,000	0.0%	8.8%	2.2%	0.0%	0.0%	26.9%
>1,001	0.0%	3.5%	0.0%	0.0%	0.0%	42.3%
โทนีส์***						
ธรรมชาติ	50.0%	61.4%	63.6%	62.8%	42.9%	61.5%
สว่าง	40.0%	15.8%	18.2%	9.3%	3.6%	19.2%
เข้ม	10.0%	22.8%	18.2%	27.9%	53.6%	19.2%

หมายเหตุ: ***: $p>0.01$

การรับรู้สุนทรียศาสตร์เมืองผ่านบริบททางสถาปัตยกรรมของรูปด้านหน้าอาคารชุดในการวิจัยนี้เป็นความสัมพันธ์ในระดับภายในเมือง (Böhme, 2017) ซึ่งเป็นการอนุมานการรับรู้ผ่านลักษณะทางกายภาพของเมือง โดยปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อภูมิทัศน์เมืองที่รับรู้ขึ้นประกอบด้วยวัสดุที่ใช้ ได้แก่ โทนีส์และวัสดุปิดผนังรูปด้านหน้าของอาคารชุดซึ่งแบ่งตามประเภทขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมโดยจะเห็นได้ว่า ย่านที่อยู่อาศัยเดิมของเมืองทั้งเขตใจกลางเมือง (ย่านหลังสวนและสาทร) เขตเมืองชั้นกลาง (ย่านอารีย์และทองหล่อ) และเขตชานเมือง (ย่านอ่อนนุช) มีโทนีส์หลักของอาคารชุดเป็นโทนีส์ธรรมชาติ (เกินกว่าร้อยละ 50) มีเพียงย่านเตาปูนที่เป็นเขตชานเมืองกำลังพัฒนาหลังปี พ.ศ. 2560 ที่เน้นโทนีส์เข้มเป็นหลักตามสมัยนิยม ส่วนวัสดุปิดผนังมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดของทั้ง 3 เขตเมือง นั่นคือ เขตใจกลางเมืองมีการใช้วัสดุที่หลากหลายทั้งกระเบื้องตกแต่ง กระຈก วัสดุคล้ายโลหะต่างๆ (ภาพที่ 9) และมีคุณภาพดีเนื่องจากอาคารชุดมีราคาต่อตารางเมตรที่สูงและกลุ่มลูกค้าระดับรายได้สูง ในขณะที่เขตเมืองชั้นกลางมีความหลากหลายของวัสดุน้อยกว่าและมีการใช้ผนังฉาบปูนทาสีมากกว่า ส่วนเขตชานเมืองมีวัสดุหลักที่ใช้คือผนังฉาบปูนทาสีเพื่อควบคุมต้นทุนและอวลูมิเนียมคอมโพสิตเพื่อความทันสมัย

สำหรับขนาดสัดส่วนของอาคารชุดที่ส่งผลต่อภูมิทัศน์เมือง ได้แก่ จำนวนหน่วยพักอาศัยและจำนวนชั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าเขตใจกลางเมืองและเขตเมืองชั้นกลางมีความหลากหลายคละกัันทั้งอาคารชุดขนาดเล็ก

กลาง และใหญ่ ในขณะที่เขตชานเมืองมีโครงการอาคารชุดขนาดใหญ่เป็นส่วนมาก เนื่องจากทิศทางการเติบโตของเมืองที่มีการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมขยายออกไปสู่เขตชานเมือง ทำให้สามารถขึ้นอาคารชุดขนาดใหญ่ได้เป็นจำนวนมาก (กฤษณทิพย์ พานิชภัคดี และมนต์ธัช มะกล้าทอง, 2568) ส่งผลให้ภูมิทัศน์ในเขตชานเมืองเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากอาคารขนาดเล็กหรือทาวน์เฮ้าส์สูงไม่เกิน 5 ชั้น สู่อาคารชุดขนาดใหญ่เกิน 300 หน่วย สูง 40 ชั้น อย่างไรก็ดี ในบางย่าน เช่น ย่านอ่อนนุชที่ถึงแม้จะเป็นเขตชานเมืองแต่เป็นอาคารที่สูงไม่เกิน 8 ชั้นเป็นส่วนมาก เนื่องจากพื้นที่มีลักษณะเป็นถนนซอยย่อยทำให้ขึ้นอาคารสูงไม่ได้มากเท่ากับย่านเตาปูน เช่นเดียวกับย่านอารีย์ที่อยู่ในเขตเมืองชั้นกลางแต่มีอาคารชุดสูงไม่เกิน 8 ชั้นกว่าร้อยละ 70 เนื่องจากอาคารเหล่านี้อยู่ในถนนซอยย่อยเช่นเดียวกัน

สุดท้ายคือเส้นรอบรูปขององค์ประกอบทางกายภาพซึ่งในกรณีนี้คือ รูปแบบสถาปัตยกรรมและระยะห่างจากถนนหลักซึ่งแสดงให้เห็นรูปทรงตามแต่ละสไตล์และระยะห่างที่ก่อให้เกิดช่องว่างในพื้นที่เมือง ซึ่งจะเห็นได้ว่าอาคารชุดในเขตใจกลางเมืองและเมืองชั้นกลางมีความหลากหลายของรูปแบบทั้งสมัยใหม่ที่เป็นทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก หลังสมัยใหม่ที่มีองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมแบบต่าง ๆ ในอดีตทำให้รูปทรงไม่ซ้ำซากอาคารร่วมสมัยที่มีการเพิ่มความงามของส่วนประดับตกแต่งและรูปทรงให้ไม่เป็นสี่เหลี่ยมทั่ว ๆ ไป และอนาคตที่มีการยึดติดของรูปทรงอาคารที่แปลกตา เหล่านี้ล้วนแล้วแต่สร้างการรับรู้ที่ดึงดูดให้ผู้พบเห็นในเมืองเกิดความรู้สึกไม่น่าเบื่อ ในขณะที่เขตชานเมืองมีรูปแบบสถาปัตยกรรมเด่น ๆ เพียงสองรูปแบบ คือ สมัยใหม่และอนาคต ซึ่งอาจทำให้การรับรู้ของผู้พบเห็นเกิดความจำเจได้ ในด้านระยะห่างจากถนนหลักจะเห็นได้ว่าอาคารชุดแทบทั้งหมดอยู่ติดถนนหลักทั้ง 3 เขตเมือง ซึ่งส่งผลต่อคนเดินถนนและผู้พบเห็นเวลาสัญจรในเมืองเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด มีการประดับประดา และเป็นระเบียบ แต่หนาแน่น ยิ่งใหญ่ และน่าเกรงขาม เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป เมืองเป็นที่ยอมรับของพื้นที่ใช้งานอันหลากหลาย โดยในแต่ละประเภทนั้นมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ขนาดสัดส่วน รูปทรง วัสดุพื้นผิว โทนสี และช่องว่างที่ต่างกันไป ซึ่งต่างก็มีคุณค่าสุนทรียภาพเฉพาะตัวได้สร้างเอกลักษณ์ของภูมิทัศน์เมืองในแต่ละย่าน แต่ทั้งนี้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะต้องมีความน่าสนใจและหลากหลายขององค์ประกอบข้างต้นที่มีไม่มากจนเกิดความสับสน แต่ก็ไม่น้อยจนน่าเบื่อ ดังนั้นการสร้างความเป็นระเบียบในสภาพแวดล้อมเพื่อให้สนองตอบความต้องการด้านสุนทรียภาพอาจทำได้ด้วยการใช้องค์ประกอบที่ซ้ำกันในรูปด้านหน้าอาคาร การสร้างต่อเนื่องของเส้นสายอาคาร การคำนึงถึงปริมาณขององค์ประกอบที่เห็นในระยะต่าง ๆ และการทำให้เกิดความน่าสนใจด้วยมุมมองที่อาจทำให้มีความซับซ้อนมากขึ้น วิธีการเหล่านี้ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างระเบียบให้กับภูมิทัศน์เมืองซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดประสบการณ์สุนทรีย์เชิงรูปทรงแก่ผู้พบเห็น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

เอกสารอ้างอิง

กฤษณทิพย์ พานิชภัคดี และ มนต์ธัช มะกล้าทอง. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายตัวของที่อยู่อาศัยและการพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2545 - 2565. *วารสารวิชาการสถาปัตยกรรมศาสตร์*, 80, 40 – 56. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJA/article/view/278319>

- มนต์ธัช มะกล้าทอง, ศาสตรา ศรีหาภาค, และ เมธัส มะกล้าทอง. (2567). การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและ
รูปลักษณ์อาคารชุดในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2533 - 2562. *Asian Creative Architecture, Art
and Design: ACAAD*, 37(2), 1-17. <https://doi.org/10.55003/acaad.2024.272742>
- อิทธิกฤต ธนกิจสมบัติ และ บัณฑิต จุลาสัย. (2562). อาคารชุดในเขตกรุงเทพมหานคร ในช่วงปี พ.ศ. 2524-
2560. *สารศาสตร์*, 2563(1), 54 – 67. [https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sarasatr/
article/view/189692/164357](https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sarasatr/article/view/189692/164357)
- Albertsen, N. (1999). Urbane atmosphere. *Sociologi i dag*, 29(4), 5-29.
- Ashihara, Y. (1983). *The Aesthetic Townscape*. The M.I.T. Press.
- Böhme, G. (2017). *The Aesthetics of Atmospheres*. Routledge.
- Maglumtong, M., & Fukushima, S. (2023). Characteristics of Condominium Façade in the
Metropolitan Area: A Case Study of Bangkok, Thailand. In R. Fukuda (Ed.), *Proceedings
of the 19th Conference of International Development and Urban Planning*
(pp. 90 – 99).
- Sternberg, R. (1991). The Urban Aesthetics in Comparative Perspective. *Proceedings – AAG
Middle States Division*, 24, 70 – 78.